

HISTORIE ÚČASTI ČESKÉHO FOTBALU NA MISTROVSTVÍ EVROPY

---

1. Počátky a vznik míčové hry zvané fotbal
  2. Vznik a vývoj pravidel fotbalu
  3. Jak se zrodili evropské fotbalové soutěže
  4. První mistrovství Evropy ve fotbale
  5. Účast české kopané na ME ve fotbale
-

1. Tak jak se vyvíjela lidská společnost, přirozeně ani fotbal nebyl výjimkou. Podobně jako při ostatních lidských vynálezech brzy vysvitlo, že před starými Římany byli staří Řekové, ještě před nimi staří Číňané, možná i příslušníci dalších starých národů, kteří proháněli po zeměkouli to kulaté „cosi“ vyplněné koňskými vlasy, srstí nebo peřím, i když o tom nejsou žádné písemné záznamy. Tak či tak, uběhli nejméně čtyři tisíciletí, kdy se z hry nazývané v různých částech světa např. **episkiros, follis, harpatos, harpastum, cheorale, choule, calcio, jen de pied a football** vyvinula hra, kterou dnes pěstuje v organizované podobě jen v Evropě sedmáct milionů hráčů a hráček. Fotbalový míč ne náhodou připomíná zeměkouli a protože byl vždy kulatý, zakutálel se do všech koutů světa. Protože, fotbal byl vždy sportem, již od svého zrodu stavěl otázku: „Kdo je lepší, kdo je nejlepší?“ A tak se zrodili soutěže. Nejdříve v Anglii, neboť jinak to ani nešlo. Zrod moderního sportu, tedy i fotbalu připomínal malé zemědělské s epicentrem na britských ostrovech. Viktoriánská Anglie, průmyslová manufaktura světa, byla na začátku 19. století hospodářským a politickým obrem. Už od začátku 19. století staří i noví boháči nevěděli, co s volným časem. Proto se sdružovali v klubech kde jezdili, šermovali, střelili a hráli kriket, aby nedegenerovali fyzicky a morálně. V anglickém městě Rugby se pod vedením kněze Thomase Arnolda začala další etapa tohoto vývoje. Sport se stal nejen způsobem zábavy a vyplnění volného času, ale i účinným výchovným prostředkem. T. Arnold nejen že stanovil pravidla a organizační formy sportovní činnosti, on ji i vymezil: mezi tradiční šlechtické kratochvíle začlenil do moderního sportu i disciplíny pěstované ve starém Řecku a z domácích zdrojů přidal ještě míčové hry. Základními buňkami sportovní činnosti se staly kluby spravované samými studenty ve kterých se pravidelně evičilo a trénovalo. Tak se zrodil moderní sport, i moderní fotbal, ale buržoazie ho ohradila zlatými hradbami, aby byl jen pro ni a její děti. Zlaté hradby dostali vznešený název **AMATERISMUS**. V jeho první definici se jasně hovořilo: „amaterem“ je ten, kdo není ani dělník, ani řemeslník, ani nádeník.

2. Pravidla fotbalu se samozřejmě vyvíjela a zdokonalovala se samotným fotbalem. V polovině 19. století měl fotbal dost starostí sám se sebou. Z univerzit se rozkutélel na všechny strany. Výsledkem bylo, že každý si ho hrál po svém: hráčů na hřišti bylo tolik, že podle dnešních pravidel by se z nich dali sestavit i čtyři jedenáctky, balon byl malý, branky byly dvě tyče trčící do nebes, hrálo se rukama i nohama, stěžilo by se našli čtyři družstva, která by se shodla, co je na hřišti dovolené a co ne. Aby fotbal mohl plnit svoje sportovní poslání, bylo třeba mu dát pevnou organizaci a pravidla. Pokoušeli se o to studenti z Oxfordu roku 1848, ale ukázalo se, že na tuto úlohu ještě nedozrál. Prádepodobně rozhodující impuls přišel ze Skotska. Skoti vypracovali v letech 1859 - 1860 poměrně podrobný fotbalový kodex, ve kterém mimo jiné ohraničili počet hráčů jednoho mužstva číslem 19. V říjnu 1863 vznikl první fotbalový svaz pod názvem **Football association (FA)**, který vypracoval jednotná pravidla. Právo hrát rukama dostal pouze jediný hráč na hřišti a tím byl brankář. Postupem času se zúžil počet hráčů na hřišti na jedenáct. Vývoj pravidel kopané se stále upravoval až do dnešní podoby. Ještě dnes se dělají menší úpravy v pravidlech, aby byl fotbal čím dál víc atraktivnější a padalo v něm více gólů.

3. Vznik evropských fotbalových soutěží závisel na tom jak rychle a v jaké hojnosti se budou tvořit fotbalové svazy v různých zemích. Roku 1863 vznikl první fotbalový svaz v Anglii, v roce 1889 v Dánsku a Holandsku, roku 1895 v Belgii a Švýcarsku, za tři roky v Itálii a roku 1900 v Německu. První rok nového století se stal pamětným i pro náš fotbal, neboť v něm vznikly fotbalové svazy v Čechách i Uhersku. Pro další vývoj fotbalu v mezinárodním měřítku měl však svaz, který vznikl jako první ze všech vzpomínaných svazů a zdánlivě neměl s touto hrou nic společného: Unie francouzských svazů atletických sportů, založená roku 1887. Jeho generální tajemník Pierre de Coubertin obdivoval anglický výchovný systém. Výsledkem bylo založení Mezinárodního olympijského výboru roku 1894 a obnovení antických olympijských her. I v tomto případě přišla s iniciativou Unie francouzských svazů atletických sportů, do které od roku 1893 patřili i fotbalisté. V Anglii dosáhl fotbal takové popularity, že na finále Poháru asociace 1901 Tottenham Hotspur-Sheffield United (2:2) bylo v hledišti více jak 100 000 diváků (110 802). O rok později při zápase Skotsko-Anglie v Glasgowském Ibrox Parku se pod masou fanoušků zřítla dřevěná tribuna (22 mrtvých a 500 zraněných)

4. V roce 1904 vzniká Mezinárodní federace asociací fotbalu (FIFA) a s ním i myšlenka uspořádat vlastní mistrovství. Od tohoto roku se objevoval fotbal na reprezentační úrovni vedle Olympijských her jako doplňkový turnaj. Prvním oficiálním mistrovstvím FIFA amatérů měl být turnaj při příležitosti Her VI. olympiády v Berlíně. O necelé tři týdny po schůzi kongresu 29. červnu 1914, kdy se delegáti rozešli do svých domovů, nastal tragický zvrat. Vypukla první světová válka. Fotbal mohl udělat další krok kupředu jen v krajinách ohrazených předválečným požárem oceánem. V olympijském roce 1916 se po éře regionálních soutěží zrodila éra kontinentálních mistrovství. Ještě než vzniklo mistrovství Evropy ve fotbale, hrál se Pohár národů, jenž byl prvním zárodkem evropského šampionátu. Tohoto Poháru národů jež se konal v letech 1958 - 1960 se účastnilo i mužstvo Československa, které vybojovalo ve Francii 3. místo vítězstvím nad domácím celkem. Druhým zárodkem evropského mistrovství byla repríza Poháru národů konaná v letech 1962 - 1964 ve Španělsku. Zde se už našim zástupcům tolik nedařilo a nepostoupili z kvalifikace. O dva roky později už nastupuje éra oficiálního mistrovství ve fotbale.

5. Účast zástupců Českého a Slovenského fotbalu na evropské scéně začala již na počátku tohoto sportu.

První oficiální mistrovství Evropy v kopané v letech 1966-1968 se hrálo za naší účasti kvalifikačně. Kvalifikace se hrála v osmi skupinách po čtyřech účastnících. Z každé skupiny postoupil do dalších bojů o prvenství jen vítěz skupiny. Naši fotbalisté skončili ve skupině na druhém místě o jeden bod za Španělskem. Vítězem premiérového Mistrovství Evropy se stali Italové. Sestava našeho týmu: Viktor-Lála, Horváth, Popluhár, Táborský, Geleta, Kuna, Veselý, Szikva, Adamec, Kabát.

Druhé mistrovství Evropy 1970-1972 se hrálo opět kvalifikačně a postupoval jen jeden ze skupiny. Naši zástupci skončili nešťastně opět na druhém místě. Nepostoupili do bojů o medaili jen kvůli horšímu skóre s Rumunskem. Pořadí ve skupině: 1. Rumunsko 9b.(11:2), 2. ČSSR 9b.(11:4), 3. Wales 5b., 4. Finsko 1b. Vítězem se stalo NSR.

Sestava našeho týmu: Viktor-Dobiáš, Hrivňák, Desiatnik, Táborský, Pollák, Kuna, Adamec, Veselý, Stratil, Čapkovič

Třetí mistrovství Evropy 1974-1976. Na tomto evropském šampionátu jsme získali největší úspěch naší historie ME. Ze skupiny jsme postoupili z 1. místa s 9 body před Anglií, Portugalskem a Kyprem. Ve čtvrtfinále hraném v Bratislavě jsme porazili SSSR 2:0 góly Knappa a Panenky. V odvetě jsme remizovali 2:2 v Kyjevě (góly Móder 2x) a postoupili do závěrečného turnaje. Na tomto turnaji v Jugoslávii jsme nastoupili v semifinále proti Holanďanům a zdolali je 3:1 po prodloužení. Střelci branek Nehoda, Veselý a Ondruš. Finále hrané v Bělehradě mezi ČSSR a NSR, které skončilo po prodloužení 2:2 rozhodovali pokutové kopy na které jsme zvítězili 5:3. Nikdo z fotbalových fanoušků nezapomene. Poslední pokutový kop, který zahrával Antonín Panenka obletěl v médiích celý svět. Vyhrali jsme nejceněnější kov mistrovství Evropy. Sestava vítězů: Viktor-Pivarník, Čapkovič, Ondruš, Gögh, Panenka, Dobiáš, Móder, Masný, Švehlík, Nehoda.

Čtvrté mistrovství Evropy 1978-1980. Postup jsme si zajistili z 10 body z prvního místa před Francií. Na závěrečném turnaji v Itálii jsme skončili druzí ve skupině a tím jsme si zajistili právo bojovat v zápase o 3. místo. Domácí Itálii, jsme zdolali až na pokutové kopy. 1:1(9:8). Sestava: Netolička - Barmoš, Ondruš, Vojáček, Gögh, Kozák, Jurkemik, Panenka, Masný, Nehoda, Vízek. Vítěz: NSR

Páté mistrovství Evropy 1982-1984. Po dvou úspěších na evropských šampionátech se nám nepodařilo postoupit ze skupiny na závěrečný turnaj do Francie. Ve skupině jsme skončili na 3. místě za Rumunskem a Švédskem s 10 body. Sestava: Hruška - Jakubec, Prokeš, Fiala, Rada, Chaloupka, Zelenský, Štambacher, Vízek, Daněk, Janečka. Vítěz: Francie.

Další účast našich fotbalistů na mistrovství Evropy pokračovala již za samostatné České republiky a po dlouhé přestávce v roce 1996 v Anglii, kde jsme vybojovali stříbrnou medaili. Ve finále jsme podlehl po slibném začátku a proměněné penaltě Patrikem Bergerem 2:1 Německému týmu. Sestava vicemistrů: Kouba - Řepka, Bejbl, Kadlec, Kotůlek, Poborský, Nedvěd, Němec, Šmicer, Berger, Kuka.

O čtyři roky později, v Belgii a Holandsku(2000) jsme v očekávání dalšího úspěchu na evropské scéně už takové štěstí neměli a nepostoupili jsme ze skupiny. Vítězem se stala Francie.

Na posledním, již 11 mistrovství Evropy, konaném roku 2004 v Portugalsku jsme skončili na bronzovém stupínku. Celým turnajem jsme proplouvali suverénně bez porážky, až v semifinále nás překvapivě vyřadili Řekové v prodloužení 1:0. Řekové se stali celkovým vítězem. Sestava našeho celku: Čech - Grygera, Bolf, Ujfaluši, Jankulovský, Poborský, Galásek, Rosický, Nedvěd, Koler, Baroš. Milan Baroš se stal nejlepším střelcem celého turnaje.

Použitá literatura: Maistrovství Evropy 1960 – 1984. Smena, Šport.
Zpracoval: Libor Bosák TVSK

